

**Resultaten assessment
governance capacity
Waterveiligheid Maastak
Deltaprogramma**

Leertafel WGC

COLOFON

Auteursrechten

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, mits de bron op duidelijke wijze wordt vermeld, alsmede de aanduiding van de maker, indien deze in de bron voorkomt.

Aansprakelijkheid

Water Governance Centra en degenen die aan deze publicatie hebben meegewerkt, hebben een zo groot mogelijke zorgvuldigheid betracht bij het samenstellen van deze uitgave. Nochtans moet de mogelijkheid niet worden uitgesloten dat er toch fouten en onvolledigheden in deze uitgave voorkomen. Ieder gebruik van deze uitgave en gegevens daaruit is geheel voor eigen risico van de gebruiker en WGC sluit, mede ten behoeve van al degenen die aan deze uitgave hebben meegewerkt, iedere aansprakelijkheid uit voor schade die mocht voortvloeien uit het gebruik van deze uitgave en de daarin opgenomen gegevens, tenzij de schade mocht voortvloeien uit opzet of grove schuld zijdens WGC en/of degenen die aan deze uitgave hebben meegewerkt. Mocht u onvolkomenheden aantreffen, dan verzoeken wij u dit bij ons kenbaar te maken.

Auteur

Leertafel WGC

Datum

: 10 september 2012

Status en referentie

: definitief / LT006-12-068

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
DEEL 1: RESULTATEN ASSESSMENT	5
1. Relevante feiten voor de nieuwe veiligheidsnormering in de Maastak van het Deltaprogramma	6
2. Normatieve beginselen en gedeelde waarden in het proces	7
3. De opgave	8
4. Realisatie van de opgave.....	9
5. Kwaliteit van de regie op het proces	10
6. Analyse en conclusies.....	12
7. Aanbevelingen.....	13
DEEL 2: REACTIES OP DE ASSESSMENT	14
1. Reactie Provincie Limburg.....	14
2. Reactie Waterschap Peel en Maasvallei	17

INLEIDING

De Leertafel van het Water Governance Centre heeft een interdisciplinaire assessment van de governance capacity uitgevoerd op het vraagstuk Waterveiligheid Maastak, onderdeel van het Deltaprogramma Rivieren. Ontvanger van de assessment is de Stuurgroep Delta Maas van het Deltaprogramma Rivieren. De assessment is een externe reflectie in een doorgaande eigen leerproces. Dit rapport bevat de resultaten in twee delen:

- Deel 1 omvat de notitie (d.d. 17 juli 2012) van de Leertafel gericht aan de stuurgroep, waarin de governance capacity met betrekking tot het waterveiligheidsvraagstuk van de Maastak van het Deltaprogramma wordt geïndiceerd;
- Deel 2 omvat de reacties van leden van de stuurgroep op de indicatie van governance capacity zoals de leertafel deze gegeven heeft.

Voor de Leertafel is de Maastak de eerste toepassing van de assessment methode governance capacity die de leden samen ontwikkelen. De toepassing verhelderde de uitgangspunten die economen, juristen, bestuurskundigen en inhoudsexperts hanteren om iets te zeggen over de kwaliteit van het waterbestuur. De praktijk levert inspiratie voor verdere gecombineerde inzet van benaderingen. Deze werkt de Leertafel in het najaar van 2012 uit. Informatie over de methode is te vinden op de website van het WGC.

Wij wensen u veel leesplezier.

Rotterdam, 10 september 2012

Voorzitter van de Leertafel
Prof.dr.ing. Geert R. Teisman

DEEL 1: RESULTATEN ASSESSMENT

NOTITIE

Aan Stuurgroep Delta Maas **Van** Leertafel WGC **Datum** dinsdag 17 juli 2012 **Kenmerk** LT002-12-068

Betreft
Resultaten assessment governance capacity Veiligheidsvraagstuk Maas

Geachte leden van de Stuurgroep Delta Maas,

Op 4 en 5 april 2012 vonden de zogeheten assessment-dagen van de Leertafel (LT) van het WGC plaats. Op deze dagen hebben leden van de LT bestuurders en ambtenaren betrokken bij de Maastak van het Deltaprogramma Rivieren geïnterviewd. Doel is een assessment-methode governance capacity te ontwikkelen. De Maastak vormde daarbij eerste toepassingscasus. Met deze notitie informeren we u over de uitkomsten.

Governance capacity assessment wil de kwaliteit van een governance systeem vaststellen. In de aanpak van de LT onderscheiden we 5 invalshoeken: 1. Managerial en interactiecapaciteit, 2. Institutionele capaciteit, 3. Juridische capaciteit, 4. Economische kennis, 5. Inhoudelijke systeemkennis (van het watersysteem).

De laatste twee kijken naar de kennis over het watersysteem en economische potenties en kosten ervan dat. Is de kennis aanwezig, gekoppeld en betekenisvol in bestuurlijke en ambtelijke handelen nu en in de toekomst? Benadering twee en drie kijken naar de bedding waarbinnen bestuurders, ambtenaren en andere partijen tot handelen komen. Wat is er institutioneel en juridisch vastgelegd en beschikbaar? In welke mate neemt de bestaande bedding partijen bij de hand als ze tot actie (willen) overgaan en in welke mate, hoe en waarom belemmert deze bedding hun handelen? De eerste benadering kijkt naar de handelingen en de interacties. Welke acties en voorgenomen acties zijn zichtbaar, welke niet en tot welk soort van interactie leidt dit?

Het unieke van de assessment is dat afzonderlijke wetenschappelijke inzichten bijeen worden gebracht. Van daaruit zijn aanbevelingen te formuleren om de watergovernance te verbeteren. De assessment helpt toepasbare methoden van beoordeling te ontwikkelen, een database op te bouwen van assessments die tot vergelijking kunnen leiden en te adviseren op basis van actuele wetenschappelijke inzichten uit publiek management, bestuurskunde, recht, economie and systeem kennis. De assessment omvat drie aspecten:

- Meerlaagse veiligheid en nieuwe veiligheidsnormering door Rijk, Provincies, Waterschappen en Gemeenten via het Deltaprogramma met participatie van niet-overheidspartijen.
- Het vraagstuk van waterveiligheid van de Maas in Nederland.
- Het proces van vooruitwerken met het oog op langjarige ontwikkelingen, de benutting van economische en inhoudelijke kennis daarbij, binnen de huidige institutionele en juridische settings.

Centrale vraag is:

Welke indicaties van Governance Capacity geeft de LT aan het proces rond de Maastak, waarin gewerkt wordt aan de vaststelling en toepassing van nieuwe veiligheidsnormen en de toepassing van meerlaagsveiligheid?

Om de centrale vraag te beantwoorden hanteert de LT vijf deelvragen:

1. Wat zijn vanuit de aspecten van governance capacity relevante 'feiten' in het onderhavige proces?
2. Welke normatieve beginselen hanteren de partijen? In hoeverre is hierover overeenstemming?
3. Hoe zien partijen de opgave? Hoe wordt tegen normering aangekeken?
4. Hoe wordt de opgave gerealiseerd?
 - a. Wat zijn de maatregelen?
 - b. Wie dragen de kosten van de maatregelen?
 - c. Onder wiens verantwoordelijkheid worden de maatregelen uitgevoerd en wie betaalt ervoor?
 - d. Wie neemt hier welke verantwoordelijkheid op zich en welke verantwoordelijkheden nodig voor het inspelen op toekomstige ontwikkelingen blijven liggen?
5. Hoe wordt regie gevoerd in de processen rondom de Maas en door wie? In welke mate draagt deze regie bij aan de programmering cq realisatie van effectieve en efficiënte oplossingen?

Door de deelvragen vanuit 5 invalshoeken te beantwoorden streven we naar een afgewogen oordeel over de governance capacity en naar aanbevelingen tot verbetering.

1. Relevante feiten voor de nieuwe veiligheidsnormering in de Maastak van het Deltaprogramma

Voor de inhoudelijke afbakening is het Deltaprogramma relevant. Dit programma focust op het veiligstellen van de waterveiligheid en zoetwatervoorziening voor de komende eeuw. Dit vraagt om governance capacity op beide terreinen. Er zijn weinig voorbeelden in de wereld waarin een nationale programmatische aanpak (waarin meerdere overheidslagen samenwerken) wordt gehanteerd die korte en lange termijn aan elkaar verbindt. Vooral de verbinding tussen korte en lange termijn maakt het Deltaprogramma uniek.

De rol van dit programma heeft effecten op de regionale aanpak van wateropgaven. Positief effect is dat alle regio's momenteel werken aan het vraagstuk. Minder positief is dat de deltabeslissingen die het rijk wil nemen, het proces in een planning dwingt waarbij alle deelgebieden gelijktijdig gelijksoortige producten moeten opleveren. De planning moet uitmonden in een set zogeheten Deltabeslissingen in 2014. Regio's neigen ertoe af te wachten totdat tussentijdse nationale beslissingen – zoals concretisering van kwalitatief geformuleerde doelen in veiligheidsnormeringen – vallen. Blijven deze uit dan blijven regio's afwachten. Dat het gaat om majeure beslissingen met grote financiële en andere gevolgen, versterkt de neiging tot uitstel. De kans bestaat dat regio's de tijd nu niet proactief benutten, totdat een besluit valt en het weer een kwestie van hollen wordt.

We zien de neiging tot afwachten werkelijkheid worden in het najaar van 2011. Op centraal niveau valt geen tussentijdse beslissing over de principes voor nieuwe beschermingsnormen voor waterveiligheid. De regionale deelprogramma's worden gevraagd zelf beleidsmatige voorstellen voor beschermingsnormen te ontwikkelen. Tegelijkertijd verandert hun opgave conceptueel/inhoudelijk. Het concept van meerlaagsveiligheid (MLV) wordt nationaal afgekondigd als beleid en moet worden toegepast. Regionale partijen wordt voorgehouden uit te gaan van overstromingskansen in plaats van de kans dat het water hoger komt dan waar de dijk op berekend is. Daarnaast speelt de introductie van MLV, dat inhoudt dat maatregelen in drie lagen (preventie, ruimtelijke ordening en evacuatie) in samenhang worden gezien. Zowel MLV als de overstromingsrisico benadering zijn inhoudelijk en wetenschappelijk geavanceerde benaderingen, maar blijkt voor ambtenaren en bestuurders van gemeenten, provincies en waterschappen moeilijk te begrijpen, laat staan communiceerbaar naar ambtenaren en bestuurders uit het ruimtelijk domein en naar particulieren en private partijen.

MLV betekent dat er naast de klassieke bescherming met waterkeringen, Ruimte voor de Rivier e.d. (1^e laag) wordt nagegaan wat mogelijkheden zijn om via de ruimtelijke ordening gevolgen van overstromingen te beperken (2^e laag) en te evacueren (3^e laag). MLV vergroot het interactiedomein van waterbestuurders en leidt tot confrontaties met bestuurders van ruimte, economie en veiligheidsregio's over de wijze waarop maatregelen geïntegreerd zijn te programmeren. MLV lokt een overlap van de kennisdomeinen waterveiligheid en watervoorziening en ruimte en economie uit. Dat er op rijks- en provinciaal niveau een integratie van beleidsmatige water- en ruimtekennis als uitvoerende water- en ruimtekennis plaats vindt, kan helpen om de overlap te benutten. In de regio ligt hier echter een opgave. De vraag is of de waterwereld voldoende kennis heeft van ruimtelijke en economische kansen en potenties om tot effectieve verbinding te komen. Ook is het de vraag of provinciale en gemeentelijke overheden de inhoudelijke waterkennis hebben om de waterafweging in hun ruimtelijke en economische ontwikkeling voldoende plek en gewicht te geven.

De inhoudelijke opgave wordt door MLV en overstromingskansen meervoudig. Wie zal bepalen wat een gewenst beschermingsniveau is, uitgedrukt in termen van slachtofferrisico en te beschermen economische waarden? Hoe werken rijk, provincies, waterschappen en gemeenten zo samen dat ze voldoende rekening houden met afwenteling tussen regio's en afstemming met andere deltaprogramma's? Wie zal bepalen wat de offers mogen zijn voor de gemeenschappen langs de rivier en de economie? Welke investering in veiligheid is nodig om in te spelen op onzekere klimaatverandering en de (zekerder) bodemdaling?

Een complicatie volgt uit de vraag of Nederland en de Maas op dit moment voldoende op orde zijn. De derde Toetsing van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP), gerapporteerd aan de Tweede Kamer (en waar voor kunstwerken momenteel een aanvulling plaatsvindt), geeft de waterschappen en RWS een aanvullende korte termijnopgave. De waterschappen betalen door een recente wijziging in de bekostigingsstructuur van het HWBP een groter aandeel van de maatregelen, terwijl de grondslag van financiering niet is gewijzigd. De middelen mogen uitsluitend aan maatregelen ter versterking van de kering worden besteed.

In de economie van waterveiligheid ligt nadruk op individuele afwegingen, die verantwoordelijke en betalende overheden willen en moeten maken. De afweging vormt een dynamische balans tussen wat ze willen en hun budget. In economische moeilijke tijden bestaat de neiging om normverhogingen naar de toekomst te schuiven. In goede tijden is er druk ze te verhogen. De afweging wordt gestuurd door de financieringsstructuur en bijbehorende verdeling van verantwoordelijkheden. MLV vereist combinaties van verantwoordelijkheden over grenzen van water, ruimte en economie heen en is meer gericht op opbrengsten van gecombineerde inzet. Bestaande afwegingsmethoden hebben hiervoor weinig aandacht. De middelen mogen uitsluitend aan watersysteembeheer en ter versterking van de waterveiligheid worden besteed.

Omdat waterbeheerders uitsluitend maatregelen in de 1e laag voor 100% betalen en bevoegde overheden in de 2^e en 3^e laag niet willen betalen voor (louter) waterveiligheidsmaatregelen, blijft de gunstige werking van MLV op governance capacity hypothetisch. Maatregelen in de 1^e laag zijn gekozen, ook als maatregelen met een zelfde effect in de 2e laag goedkoper zijn¹.

2. Normatieve beginselen en gedeelde waarden in het proces

Het preventiebeginsel is belangrijk in de discussie over waterveiligheid. Dit voelen partijen. Niemand wil 'de schuld' krijgen van overstromingen (zie Wilnis) omdat hij niet op tijd maatregelen heeft genomen die onder zijn verantwoordelijkheid of zorgplicht vallen. Het preventiebeginsel speelt op de achtergrond mee en stimuleert partijen om hun (huidige) eigen verantwoordelijkheid te nemen en te voldoen aan de op hen rustende

¹Overigens neemt de Leertafel waar dat bestuurders en deskundigen verwachten dat maar in enkele gevallen (specifieke locaties) zal blijken dat maatregelen in de 2^e laag goedkoper en /of effectiever zijn dan maatregelen in de eerste laag.

zorgplicht. Bijeffect van deze houding is dat partijen zich beperken tot hun eigen verantwoordelijkheid. Dit is logisch en een minimumvoorwaarde, maar de meerwaarde van MLV is zo slecht te bereiken.

Het gelijkheidsbeginsel blijft een juridische worsteling. Dicht bewoonde gebieden vragen economisch gezien om meer bescherming. Differentiatie naar overstromingsrisico is logisch en 'rationeel'. Tegelijkertijd valt het maatschappelijk moeilijk uit te leggen dat sommige burgers meer kans hebben op overstroming dan anderen. Partijen pleiten daarom voor een basisbeschermingsniveau, dat gegarandeerd wordt voor alle burgers. Daarboven is differentiatie in beschermingsniveaus en MLV bespreekbaar. Wat dit basisbeschermingsniveau moet zijn, is echter onhelder (al doet de Staatssecretaris wel een voorstel). Er is overeenstemming dat er een basisbeschermingsniveau moet zijn, zodat er een overgang van normering op basis van overschrijdingskansen naar overstromingskansen kan worden gemaakt. Overeenstemming over de meetlat voor en hoogte van een basisbeschermingsniveau ontbreekt echter, net als over het bestuursorgaan dat dat niveau moet vaststellen.

Het decentralisatie- en subsidiariteitsbeginsel spelen in de vraag op welk niveau de overstromingsrisiconormen voor de Maas dienen te worden vastgesteld. Regionale bestuurders vinden dit een Rijksverantwoordelijkheid, die gepaard moet gaan met het beschikbaar stellen van rijksmiddelen. Voor waterveiligheidsprojecten in het nieuwe HWBP is recent afgesproken dat 50% wordt bekostigd door het rijk en 50% door de waterschappen. Daar waar het gaat om realisatie van maatregelen in de 2^e laag van MLV is er behoefte aan regionaal maatwerk maar met benutting van de voor waterveiligheid beschikbare (rijks)middelen.

De 2^e laag is aantrekkelijk als driver voor sociaaleconomische ontwikkeling, gecombineerd met veiligheidsmaatregelen in de 1^e laag, waarbij de financiële middelen voor waterveiligheid in het RO-spoor inzetbaar zijn. Hier zien we een worsteling tussen waterveiligheid gebaseerd op solidariteit –algemeen gezien als uitgangspunt voor basisveiligheid – en het profijtbeginsel. Bestuurders in de 2^e laag geven aan zich (formeel-juridisch) niet verantwoordelijk te voelen voor de waterveiligheid. Er is bereidheid financieel bij te dragen aan economische ontwikkeling, maar niet puur aan waterveiligheid. Als partijen er niet in slagen elkaar de hand te reiken, blijft de 2^e laag verweesd achter.

Effectiviteit (wordt beoogde doel bereikt) en efficiëntie (kosteneffectiviteit) zijn belangrijke beginselen. Toepassing ervan is problematisch omdat de maatstaven ervoor niet vastliggen. Een complicerende factor is dat wat efficiënt op lokaal niveau of regionaal niveau is, dat niet hoeft te zijn voor het omvattende watersysteem (bv. boven- en benedenstrooms en aan beiden zijden van de rivier). Dankzij het Deltaprogramma heeft Nederland de kans om te schakelen tussen oordelen op diverse schaalniveaus. Door te schakelen is het mogelijk voor meerdere partijen bevredigend pakketten aan maatregelen te ontwikkelen. Daarvoor is het nodig dat het rijk de regio's uitdaagt om regionaal wenselijke aanbiedingen te doen die nationaal effectief en efficiënt zijn. Praktisch gezien bestaat deze uitdaging uit een combinatie van juiste verantwoordelijkheden en economische prikkels voor de regio's. Vooralsnog blijkt de huidige benadering in dit opzicht niet effectief.

3. De opgave

Vanuit economisch, systeeminhoudelijk, juridisch en institutioneel perspectief hebben de partijen betrokken bij de Maastak geen gedeelde opvatting over de veiligheidsopgave. Hoewel ze bereid zijn om de opgave breder te zien dan hun eigen taken en verantwoordelijkheden (de *extensie* is hoog), leidt dit (nog) niet tot een gedeeld beeld van de opgave. En zo als vaak in dit soort situaties willen partijen eerst helderheid van de ander en in dit geval bij voorkeur van het rijk.

Zo stellen partijen dat duidelijke normering ontbreekt en de opgave niet kan worden vastgesteld. De regionale overheden verwachten dat het rijk hier zijn verantwoordelijkheid neemt. Ze vinden dat de normatieve discussie over en het vaststellen van het gewenste veiligheidsniveau het beste op landelijk niveau kan plaatsvinden en dat op centraal niveau het beste zicht bestaat op de relaties tussen de regio's en deelprogramma's van het

Deltaprogramma. Het rijk, geconfronteerd met aanzienlijke bezuinigingsopgaven vraagt juist aan regionale overheden om ter voeding van het Deltaprogramma met voorstellen voor normering te komen. Inhoudelijk hebben ze beide een punt. Procesmatig dreigt evenwel een *sur place*. Deze wordt in stand gehouden als Rijk en regio vasthouden aan hun directe – en overigens reëel aanwezige – belangen, die niet noodzakelijkerwijs samenvallen met het algemeen belang.

Het Deltaprogramma is op lange termijnbeleidsontwikkeling gericht en hanteert een nationale besluitvormingsorde met een eigen planningsritme van voor te bereiden deltabeslissingen. De planning kent weinig flexibiliteit en ruimte voor maatwerk in de regio's. Tegelijkertijd is het planningsritme aan verandering onderhevig. De *sur place* die dreigt, is te doorbreken. Partijen zouden elkaar kunnen vinden in een zoektocht naar korte termijn actie die de huidige patstelling mede verhelpen en passen in een langjarige opgave, die organisch groeit (inclusief hogere normen bij klimaatverandering en toegenomen geïnvesteerd vermogen). Een agenda en bijbehorende projecten die Rijk en regio aan elkaar bindt, ontstaat nu moeizaam; maar als de inspanning zich richt op bestaande initiatieven, het combineren ervan en verbinden met de lange termijn ontstaat er waarschijnlijk meer governance capacity. Partijen staan aan het begin van dit proces. De provincie kan hier een belangrijke nieuwe rol vervullen door de domeinen water en ruimte meer te verbinden.

Vanuit economisch en systeeminhoudelijk oogpunt is een aantal kritische kanttekeningen te plaatsen bij de beschikbare informatie in de MKBA WV21. Deze is –onontkoombaar– incompleet. Partijen moeten zich ervan bewust zijn dat ze de opgave onvolledig in beeld hebben en houden. Wil MLV serieus genomen worden zijn nieuwe studies naar economische verdienmogelijkheden nodig. De MKBA WV21 focust op de kosteneffectiviteit van maatregelen in de 1^e laag in relatie tot slachtofferrisico en te beschermen economische waarden. Kosten en baten van andere maatregelen in de 1^e laag (zoals rivierverruiming) en van maatregelen in de 2^e en 3^e laag blijven buiten beschouwing. De betrokkenen twijfelen op voorhand (en op basis van hun soms indrukwekkende ervaringen) aan de effectiviteit van ingrepen in laag 2 en in minder mate laag 3. Ze doen dit op een moment dat nieuwe mogelijk meer kosteneffectieve ingrepen nog niet ontwikkeld zijn. De kansen op nieuwe oplossingen worden niet uitgezocht. De discussie blijft abstract, terwijl voor een gecombineerde kansen- en risicoaanpak de interacties meer oplossingszoekend en op uitwerking gericht dienen te zijn.

Tot slot heeft het juridisch aspect van de zorgplicht en verantwoordelijkheid van waterschappen in het kader van het HWBP gevolgen voor de benadering van de opgave in het Deltaprogramma. Op de waterschappen rust een wettelijke plicht – met bijbehorende risico- en schuldaansprakelijkheden – dat de waterkeringen onder hun beheer aan de wettelijke normen voldoen. Dat is momenteel de eerste en belangrijkste verantwoordelijkheid. In het HWBP-proces wordt gewerkt aan afgekeurde dijkvakken op basis van de bestaande normen voor overschrijdingskansen (de kans dat het water hoger komt dan waar de dijk op is berekend). Waterschappen zijn bang dat de discussie in het Deltaprogramma gaat interfereren met de versterkingsprojecten voor bestaande waterkeringen. Waterschappen schatten in dat ze er belang bij hebben om het tempo van het Deltaprogramma te verminderen, om zo nog niet geconfronteerd te worden met een nieuwe normering volgens een risico-benadering. De uitdaging is echter om de huidige opgave zo mogelijk te combineren met te verwachten toekomstige ontwikkelingen in normering.

4. Realisatie van de opgave

Als gevolg van de variatie in opvattingen over de opgave en de daarbij behorende verantwoordelijkheden is er een beperkte governance capacity voor het uit te voeren programma van maatregelen. De discussie spitst zich toe op verschillende onderwerpen. Ten eerste lijken een aantal RO-beslissingen waarmee de 2^e laag ingevuld kan worden al genomen (soms 10 tot 20 jaar geleden). Bij nieuwe besluiten kan vanzelfsprekend beter rekening gehouden worden met de te realiseren waterveiligheid in het ruimtelijke spoor en in de 3^e laag. Men weet al dat een aantal locatiekeuzen, zoals een *gerealiseerde* uitbreidingswijk van Den Bosch ongunstig zijn

vanuit veiligheidsoptiek. Mogelijk biedt de huidige crisis in de gebiedsontwikkeling een kans voor hernieuwde combinaties. Er lijkt nu ruimte voor om deze te verkennen.

Als dit gebeurt, kan de 2^e laag voor gemeenten, provincies, particulieren en private partijen mogelijk meer kansen bieden voor economische ontwikkelingen, gecombineerd met veiligheidsmaatregelen, dan nu veelal gedacht. Ook de besluitvorming over realiseerbare aantallen te evacueren personen kan daarin een rol spelen. Waterschaps- en provinciale bestuurders achten het in abstracto acceptabel om op sommige plaatsen (waar weinig economische waarde is te beschermen) de dijken niet of minder te versterken dan andere plekken. Daarvoor in de plaats, moet wel meer zekerheid komen dat de personen die daar wonen tijdig geëvacueerd kunnen worden en een basis beschermingsniveau wordt gerealiseerd. Tegelijkertijd worden er ook prachtige verhalen verteld over de zelfredzaamheid van burgers in deze gebieden. Deze blijkt bij mensen met veel binding met hun gebied vaak hoog te zijn, zowel met betrekking tot een adequate inschatting van gevaren ('ik blijf zitten, want het water komt toch niet hoger dan zo') en van evacuatievermogens (we kwamen ze vanochtend halen met bussen, maar die bleven leeg, want iedereen was gisteren al naar familie en vrienden gegaan). Nederland is nog niet verleerd te leven met water.

Het Deltaprogramma helpt partijen in potentie om werk met werk te maken en om met een open blik voor veranderingen in de toekomst de gebieden langs de Maas vitaal te blijven ontwikkelen. Tegelijkertijd verlangen partijen houvast en zekerheid, om zo helder zicht te krijgen op de verantwoordelijkheden van alle partijen. Daarmee blijft het deelprogramma Maas meer een praatgroep dan wenselijk is voor de ontwikkeling van de Maasregio en de toepassing van MLV en nieuwe (gedifferentieerde) veiligheidsnormen.

5. Kwaliteit van de regie op het proces

Als we kijken naar de kwaliteit van de aanpak van programmabureau en stuurgroep, dan valt ons op dat de opdracht vooral gezien wordt als een project. Dat is een logische behoefte, die we terugzien bij veel overheden. Een project wordt geassocieerd met een duidelijke doelstelling, tijdlijn en een inhoudelijk eindpunt waar naartoe kan worden gewerkt. Een project suggereert een zekere concreetheid en hardheid. Tegelijkertijd lijkt het object, waarop het deelprogramma zich richt niet een project, maar veeleer op een te ontwikkelen programma, zoals de naam programmabureau lijkt te suggereren. De onzekerheid over de normering past niet in een projectmatig perspectief, evenmin als het te ontwikkelen concept van MLV en de onzekerheid over wat er qua klimaat en wateraanvoer gebeurt en wat de economie ons zal brengen. Om het proces levend te houden lijkt het slimmer om te sturen op het genereren van nieuwe initiatieven, producten en projecten die samen kunnen bijdragen tot een vitale Maasontwikkeling. Dat geeft partijen houvast en zorgt dat er daadwerkelijk gestart wordt. Wil het Deltaprogramma gebruik blijven maken van de energie van lokale partijen zoals gemeenten dan is het noodzakelijk om lokale initiatieven met een korte termijn perspectief te honoreren, ook als er nog geen volledige zekerheid bestaat of deze passen in het lange termijn perspectief en dus niet volledig duidelijk is of er sprake is van geen-spijt-maatregelen.

Regie op het laten ontstaan van een vitaal rollenspel, het bevorderen van initiatieven en het combineren ervan zijn kerncompetenties voor ontwikkeling van het Maasgebied. Een strikte selectie van wateractoren zoals Waterschappen, RWS en Riviergemeenten, zoals wordt overwogen voor het regioproces, lijkt minder op zijn plaats. De verbinding tussen water- en ruimtedomein, die MLV vergt, komt niet ten volle tot zijn recht. Nieuwe projecten die passen in een organisch en adaptief programma komen mogelijk vooral voort uit nieuwe combinaties van actoren. Gemeenten kunnen daarin een belangrijke rol spelen. Ze neigen er nu al toe procesmatig te handelen. Ze starten met concrete pilotprojecten en betrekken gebiedsactoren (andere gemeenten en maatschappelijke stakeholders). Dit doen gemeenten ruimhartiger dan de rijksoverheid. Een dergelijk proces kan lokaal maatwerk opleveren en (mits geregisseerd) opbouwen tot pakketten voor de delen van de Maas en zelfs een samenhangend programma voor de Maas, het rivierengebied en de gehele Delta. Hier past een perspectief op management, waarbinnen de inhoudelijke inzet wat betreft vraagstuk en capaciteit

vooraf wel, maar het gecombineerde resultaat van tevoren niet vaststaat. De ontwikkelingen die het meest zullen helpen voor de Maasregio zullen eerder voortvloeien uit een proces van onderhandeling, communicatie en afstemming, dan dat ze in een keer bedacht worden. De combinatie van een perspectief op projecten die nodig zijn om orde op zaken te stellen (door aan de huidige norm te voldoen, zodat burgers een veilig gevoel hebben) met een programmatisch perspectief gericht op ongedachte maar deugdelijke oplossingen lijkt gewenst (en moeilijk en uitdagend).

Het programmabureau en de stuurgroep willen proactief adviseren over de mogelijke bijdrage van deze gebiedsprojecten aan de integrale lange-termijnopgave, ook in 2012, met behulp van de zgn. Handreiking Langetermijnbijdragen (verslag stuurgroep 16 november 2011). De Handreiking is overwegend inhoudelijk en creëert eerder extra randvoorwaarden en criteria voor bestaande en nog te ontwikkelen gebiedsprojecten, dan dat ze een uitnodiging voor meer initiatief zijn. In de ogen van de LT verhoogt een programmatische aanpak waar geruststellende en concrete projecten onderdeel van uitmaken de governance capacity, evenals een op dialoog en interactie gerichte Handreiking.

De interacties in het programma zijn vooral ambtelijk en bestuurlijk. Bestuurskundige analyses van interbestuurlijke samenwerking leren dat een ambtelijk traject met vooroverleg, niet snel uitmondt in concrete activiteiten. Een vitale regie ziet een rol weggelegd voor bestuurders op nationaal, regionaal en lokaal niveau. Vitaal is wanneer partijen elkaars toegevoegde waarde erkennen en wanneer ze de andere partij uitnodigen om te doen waar het goed in is. Vitaal is wanneer procesregimes en spelregels niet worden opgelegd, maar worden vastgesteld door partijen en ze deze vervolgens zelf naleven. Overheden zijn er niet zo goed in om volgens een dergelijke filosofie te opereren. De Deltacommissaris is in de positie om een dergelijke procesgang tussen partijen te laten ontstaan. De provincie kan ruimte, water en economie bij elkaar brengen. Waterschappen overzien de watersystemen. Gemeenten kunnen burgers en bedrijven uitdagen om te komen met ontwikkelingsinitiatieven en daarin een eerste verbeteringsaanpak aanbrengen en deze vervolgens onderdeel maken van projecten en pakketten die regionaal opbouwen tot programma's. Hier nemen provincies het stokje deels en tijdelijk over.

Op dit moment komen de regioprocessen moeilijk op gang. De verbinding van rijk naar regio (gemeenten, en eventueel andere gebiedsactoren) is zwak. Partijen nemen veel voorbereidingstijd (oktober 2011 tot augustus 2012) om de regioprocessen te starten. Hoewel is een veilige strategie, maar levert weinig concreets op. Ondertussen wordt op de tijd beschikbaar voor regioprocessen beknibbeld (september tot december 2012). Binnen de stuurgroep is verschil van mening over waartoe dit proces dient en wie de deelnemende actoren zijn en wat de opdracht is die aan het regioproces wordt meegegeven. De ambitie lijkt beperkt en niet gericht op het aanboren van nieuwe initiatieven. Aangegeven wordt dat de regioprocessen van belang zijn om borging en commitment te ontwikkelen. Er is een knip gelegd tussen de fase tot aan de mogelijke alternatieven waar het programmabureau en stuurgroepen meer sturing gaven en de fase vanaf mogelijke alternatieven tot aan kansrijke alternatieven waar de regio zelf meer aan zet is. Deze knip maakt dat vanuit de stuurgroep een zo duidelijk en vastomlijnd mogelijk uitgangspunt (bestaande uit de mogelijke alternatieven) aan de regioprocessen wordt meegegeven. Ook hier geldt: 'als u doet zoals u deed, dan krijgt u wat u kreeg'.

De geïnterviewde partijen weten dat ze niet in een proces zitten waarin alles gecontroleerd kan en moet worden. Ze begrijpen dat ze ruimte moet geven en vertrouwen moeten schenken aan andere partijen om tot nieuwe ontwikkelkansen te komen. Regioprocessen kunnen een bron zijn om bestuurlijke en maatschappelijke aansprekende maatregelen te ontwikkelen die ruimte bieden voor maatwerk in de toepassing van MLV en normdifferentiatie, waarbij intergemeentelijke solidariteit bediscussieerbaar is, transparant en expliciet kan worden gemaakt en verankerd kan worden in een gezamenlijk programma.

6. Analyse en conclusies

De centrale vraag bij toepassing van de assessment methode luidt:

Welke kwalificatie geeft de LT aan de Governance Capacity van het proces waarin gewerkt wordt aan de vaststelling en toepassing van nieuwe veiligheidsnormen en de toepassing van meerlaagsveiligheid op het gebied van (bescherming tegen) overstromingen?

De sterkten en zwakten van de governance zijn per aspect geïdentificeerd. Per aspect geven we een kwalificatie aan de governance capacity van de Maastak, gericht op het verstandig omgaan nu en in de toekomst met het waterveiligheidsvraagstuk. De analyse en conclusies staan in onderstaande tabel.

Tabel 1: Sterkte-Zwakte analyse en conclusies

	Sterkten	Zwakten
1. Managerial en interactiecapaciteit	<ul style="list-style-type: none"> • Toepassing van MLV biedt een interessante verruiming van het interactieveld en een potentiële versterking van de governance capacity; ruimte- en waterdomein vragen om actieve verknoping. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpak rijk in combinatie met regionale wensen leidt tot procesmatige verstarring (op elkaar wachten, onzekerheid wordt niet opgelost door posities in te nemen). • Ambtelijke werkwijze helpt niet om deze verstarring te doorbreken.
2. Institutionele capaciteit	<ul style="list-style-type: none"> • Relevante partijen zijn betrokken. • Er zijn voldoende mogelijkheden voor interactie. • In potentie laat het Deltaprogramma voldoende mogelijkheden open om een flexibel proces in te richten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Huidige verantwoordelijkheden zijn helder, nieuwe (nog) niet. • Beperkt vertrouwen tussen partijen belemmert een vitaal en actief bestuurlijk 'spel'. • Intensiteit van interacties lijkt te laag.
3. Juridische capaciteit	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurders zijn zich bewust van het normatieve karakter van de opgave. • Er is aandacht voor beginselen. • Waterschappen hebben groot verantwoordelijkheidsgevoel voor de waterveiligheid. • Provincies en gemeenten zijn bereid te zoeken naar maatregelen in laag 2, mits gekoppeld aan extra financiering. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sterk bewustzijn van bestaande zorgplicht bij waterbeheerders, in combinatie met beperkt onderling vertrouwen, belemmert een vitaal bestuurlijke spel over MLV. • In de 2^e laag wordt geen zelfstandige verantwoordelijkheid voor waterveiligheid gevoeld. • Financiering- en bekostigingsregels waterveiligheid belemmert het bereiken van andere dan waterveiligheidsdoelen.
4. Economische kennis	<ul style="list-style-type: none"> • Juiste type kennis is, hoewel onvolledig, wel voorhanden. • Er is voldoende ruimte om gebiedskennis in te brengen bij MLV en na te gaan wat de gevolgen zijn van nieuwe normen voor het gebied. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prikkel ontbreekt om via regionale samenwerking kosteneffectieve maatregelen op te stellen. • Afwenteling tussen regio's kan dreigt als de economische afweging op nationaal niveau niet wordt gemaakt of aangestuurd. • Inhoudelijk spelregelkader voor MLV ontbreekt.
5. Kennis watersysteem		

7. Aanbevelingen

De Leertafel spoort de Stuurgroep Deltamaas aan om procesmatig steviger te investeren om de surpluse tussen rijk en regio te doorbreken. Een nieuwe normstelling en de toepassing van MLV bieden kansen om de regio landelijk beter op de kaart te zetten en de afweging tussen regio's beter in balans te brengen. Het proces dat daarvoor nodig is, vergt een intensiteit met onderling vertrouwen en openheid, die nu ontbreekt. Het benodigde proces is te bereiken als betrokkenen er substantieel in investeren. Stuurgroepleden lijken dat te wensen, maar handelen in oude patronen en werkwijzen. Daardoor komt de verbinding tussen het ruimtelijk domein en het waterdomein onvoldoende tot zijn recht. De procesmatige investering rendeert hierdoor onvoldoende. Meer governance capacity vereist meer interactiesnelheid.

Wij bevelen aan:

1. **Werk aan een bestuurlijk pact: 'het Maaspact'** dat verheldert welke beginselen u hanteert en hoe partijen omgaan met de verdeling van verantwoordelijkheden en van kosten. Het Maaspact zet aan om:
 - a. te redeneren vanuit gezamenlijk belangen en meervoudige doelen;
 - b. ieders grenzen van wat aanvaardbaar is expliciet aan te geven vanuit eigen verantwoordelijkheid.
2. **Versterk het regioproces** door het minder projectmatig en meer programmatisch aan te pakken. De stuurgroep maakt helder welke inzet ze van deelnemers verwacht en wat ze met de opbrengsten gaat doen. De stuurgroep investeert in tijd en levert geen half werk.
3. **Zorg ervoor dat de waterkennis bestuurlijke duiding krijgt** (met het oog op het regioproces). Maakt dat proces tot een gezamenlijke zoektocht naar mogelijke koppelingen tussen ruimte en het water. Voer daartoe een *quickscan* uit (op basis van expert judgements en gebiedskennis; uitwerking en onderbouwing kunnen later) vanuit zowel de waterveiligheid als ruimtelijke ontwikkelingspotenties:
 - a. Wat zijn realistische kansen om gebiedsontwikkelingen te versnellen of verbeteren door deze te koppelen aan de veiligheidsopgave? (ruimtelijke ontwikkeling als invalshoek);
 - b. Welke opties in laag twee en drie zijn voor al geïdentificeerde veiligheidsopgaven (uit MKBA en SRA) kansrijker dan op voorhand gedacht? (waterveiligheid als invalshoek);
 - c. Zijn er (bestuurlijke) alternatieven voor de normeringsdiscussie, die aangegeven wat verwachte effecten zijn van nieuwe kansen en opties op het basisbeschermingsniveau, de kosten en de baten.

De quick scan belicht de toepasbaarheid van MLV, wijst op koppelkansen met ruimtelijke ontwikkelingen en geeft aan hoe met normdifferentiatie is om te gaan. De resultaten hiervan worden ingezet en aangevuld in het regioproces.
4. **Werk toe naar een Bestuursovereenkomst** (vanuit Maaspact, quickscan en resultaten uit het regioproces), die zorgdraagt voor:
 - a. Een operationalisering van MLV en de vaststelling van nieuwe normen op basis van eerste inzichten in kosteneffectiviteit van maatregelen in alle drie de lagen. Zorg er daarbij voor dat de financieringssysteem een kosteneffectieve keuze van maatregelen niet in de weg staat;
 - b. Hoe tot een werkbare verdeling van verantwoordelijkheden kan worden gekomen;
 - c. Een tijdslijn die voor zowel het rijk en als de regio bevredigend is. In 2014 is een koersbepaling nodig, die mogelijkheden biedt om (snel) daarna projecten in te vullen en te realiseren;
 - d. Een stevige verandering van procesmiddelen en -sturing, waardoor een minder ambtelijke werkwijze mogelijk wordt.

DEEL 2: REACTIES OP DE ASSESSMENT

De leertafel heeft de leden van de Stuurgroep Deltamaas gevraagd om in hun reacties aandacht te besteden aan de volgende vragen:

- a. in hoeverre zijn de bevindingen herkenbaar?
- b. wat voor inzichten de assessment geeft waar je iets aan hebt?
- c. wat versterkt moet worden in de assessment?

Provincie Limburg en Waterschap Peel en Maasvallei hebben op de assessment gereageerd. Hun reacties zijn hieronder weergegeven.

1. Reactie Provincie Limburg

Reactie op de conclusies

1. Tussen Rijk en regio dreigt een surplus over normering (blz. 4, 8). Reactie: is achterhaald, in het 'verhaal van de Maas' heeft SDM duidelijk gemaakt dat niet wordt gewacht op het Rijk maar een eigen spoor wordt getrokken. Dat eigen spoor trekken is overigens niet eenvoudig. Hoe de normering aan te vatten is nog steeds niet helemaal helder (komt op rivierendag 3-10 weer aan de orde). Meer duidelijkheid vanuit Den Haag (bijv. leidraad hoe actualisatie normering aan te pakken) was dus wel zeer welkom geweest. Overigens is de verhouding tussen Rijk en regio bepaald door meer elementen dan enkel de normering (belemmerende regelgeving en discussie art. 6d beleidslijn ruimte voor de rivier)
2. Waterwereld heeft onvoldoende kennis van economie en RO, algemene overheid heeft te weinig kennis van water (blz. 3). Provincie moet water en ruimte meer verbinden (blz. 5). Juist meerlaagsveiligheid vraagt om die verbinding (blz. 3). Reactie: verbinding water enerzijds en RO en economie anderzijds zijn inderdaad cruciaal: alleen op die manier kan aan de integrale doelstelling van het Deltaprogramma worden voldaan. Die verbinding rechtvaardigt ook de trekkende rol van de provincie in de regioprocessen. Overigens volgt de noodzaak tot verbinding al uit de hoogwaterbescherming zelf en niet pas uit laag 2 (ruimtelijke inrichting) van meerlaagsveiligheid, zoals in het assesment vermeld. Rivierverruiming biedt (in tegenstelling tot dijkverzwaring) de mogelijkheid om andere belangen aan te laten haken, dus om van een hoogwaterbeschermingsmaatregel gebiedsontwikkeling te maken. En daarbij is de verbinding met RO en economie natuurlijk in volle omvang aan de orde. Het assesment legt dus teveel nadruk op het integrerende karakter van (enkel) meerlaagsveiligheid.
3. Gescheiden financiering (HWBP alleen voor keringen) en gescheiden verantwoordelijkheden (algemene overheden niet geneigd te betalen voor alleen hoogwaterbescherming) belemmert integrale oplossingen (blz. 3, 8). Reactie: terechte conclusie. Zo worden de waterschappen zenuwachtig als het gaat over afstemming tussen HWBP en deltaprogramma. Ze zien het HWBP als hun fonds, waarover alleen zij, samen met het Rijk, gaan.
4. Het Deltaprogramma Rivieren wordt aangevat als project maar is dat eigenlijk niet omdat er nog veel onduidelijkheid is over doelstelling en eindpunt. Een programmatische aanpak, gericht op het genereren van initiatieven en projecten en het verbinden van korte en lange termijn, is aan te bevelen (blz. 6). Reactie: terechte conclusie. Het Deltaprogramma worstelt met de spagaat van enerzijds deltabeslissingen moeten nemen in 2015 (inclusief opnemen maatregelen in uitvoeringsprogramma) en anderzijds de vele onzekerheden die er nu nog zijn. Of de toch wat abstract omschreven 'adaptieve aanpak' (zie jaarlijkse Deltaprogramma's) dat adequaat kan oplossen is de vraag. Een voortrollend programma, waarin op de kortere termijn maatregelen worden genomen die passen in het lange-termijnperspectief (Waalweelde, Ravenstein, Ooijen-Wanssum etc.) lijkt zinvoller. Overigens is het wel

wenselijk om de gebieden, nodig voor hoogwaterbescherming, wel zo tijdig mogelijk ruimtelijk te reserveren.

5. De planning van het Deltaprogramma is gericht op het voorbereiden van de deltabeslissingen en kent te weinig flexibiliteit en ruimte voor maatwerk in de regio (blz. 5). Reactie: terechte conclusie. Voor het in en met de regio opstellen van de voorkeursvariant hebben we maar 1,5 jaar omdat alles (zie punt 4) in de deltabeslissingen van 2015 moet worden geperst.
6. Regioprocessen komen op dit moment moeilijk op gang, binnen SDM onduidelijkheid over opdracht en actoren, geen ambitie nieuwe initiatieven aan te boren (blz. 7). Reactie: in belangrijke mate achterhaald. Opdracht is door SDM vastgesteld en regioprocessen zijn gestart of startende. Vraagpunt is wel hoe open (en dus nieuwe initiatieven aanborend) of hoe gestuurd de regioprocessen moeten zijn. De beperkt beschikbare tijd geeft aanleiding om een aantal technisch-inhoudelijke zaken (zoals een voostel voor een nieuwe normering) als 'hapklare brokken' in het regioproces te brengen. Dat is enerzijds voor de regio handig (men hoeft zich niet te verdiepen in technische kwesties hoogwaterbescherming) maar kan anderzijds als teveel top-down, directief, worden ervaren. Beperkt vertrouwen tussen partijen, intensiteit interacties te laag, te ambtelijk proces (blz. 8). Reactie: niet helemaal helder waarop deze conclusies steunen. Wel is duidelijk dat partijen in eerste instantie geneigd zijn om vooral te redeneren vanuit het eigen belang en de eigen verantwoordelijkheden (zie punt 3). In het 'verhaal van de Maas' zijn afspraken gemaakt om dat te ondervangen (open discussie en afweging van belangen, geen afwenteling, kijken naar Maas als geheel, integrale oplossingen)

Reactie op aanbevelingen

Hamvraag is natuurlijk wat te doen met de bevindingen uit het assesment. Het assesment zelf bevat de volgende aanbevelingen (blz. 9).

- Maak een "Maaspact" dat beginselen en verantwoordelijkheden beschrijft.
- Pak regioproces meer programmatisch aan.
- Maak regioproces zoektocht naar koppelingen tussen ruimte en water; maak daarvoor een quick scan.
- Maak een bestuursovereenkomst (normering, verdeling over verantwoordelijkheden, proces en tijdpad).

Realiteit is dat we op een rijdende trein zitten en dat we heel snel (begin 2014) het eindstation (voorkeursvariant) moeten bereiken. De bevindingen aan aanbevelingen vragen op onderdelen fundamentele koerswijzigingen (bijv. meer programmatische aanpak, los van deltabeslissingen) of fundamentele discussie (bijv. verdeling verantwoordelijkheden, financiering). De tijd daarvoor ontbreekt, tenzij we het landelijk bepaalde tijdpad van het Deltaprogramma open kunnen breken. We zouden met het assesment in de hand allereerst het gesprek met de Deltacommissaris kunnen aangaan maar ik verwacht dat er weinig ruimte is om landelijk bepaalde, met de 2e kamer gecommuniceerde, tijdpaden/processen te wijzigen.

Wat we wel kunnen en moeten doen, binnen de gegeven kaders van het Deltaprogramma, is het volgende. De verbinding water enerzijds en RO en economie anderzijds verder versterken. Dit is zoals gezegd de enige weg naar integrale oplossingen. De provincie moet hierin sterke rol vervullen. Deze verbinding is de focus in het regioproces. Integrale oplossingen vragen om een gezamenlijke aanpak, dus een gedeelde verantwoordelijkheid van alle partijen (ook het Rijk). Door dit proces goed te organiseren kan samenwerking bijdragen aan onderling vertrouwen. De basis daarvoor is gelegd in het verhaal van de Maas! Het assesment onderstreept de noodzaak tot het leggen van bedoelde verbinding. Dit kan worden ingebracht tegen de Haagse neiging om het Deltaprogramma terug te brengen naar een sectorale waterveiligheidsopgave. Dit betekent ook dat regionale initiatieven moeten worden beoordeeld op alle baten, niet enkel op de bijdrage aan de waterveiligheid.

De noodzaak governance capacity te versterken is binnen de provincie Limburg al onderkend en wordt opgepakt via het programma Maas.

Het assesment geeft aan dat er eigenlijk te weinig tijd is om het regioproces optimaal vorm te geven. Dit punt moet worden gemarkeerd als 'winstverwachting': de beperkt beschikbare tijd legt beperkingen op aan de voorkeursvariant. Het zal veel meer een visie zijn op de toekomstige hoogwaterbescherming (gekoppeld aan ruimtelijke ontwikkeling) dan een exacte programmering van de in de toekomst nodige projecten. Voor de uitwerking van die visie zal dus na 2015 ruimte (in tijd en beleidsruimte) moeten zijn. Die uitwerking zou dan meer programmatisch opgezet moeten worden, waarbij concrete projecten voor de kortere termijn worden ontwikkeld ter invulling van het lange-termijnperspectief. Die projecten kunnen dan met een behoorlijk regioproces (waarin niet alleen overheden maar alle stakeholders betrokken zijn) worden voorbereid. Het assesment kan dus worden gebruikt om met (allereerst) de Deltacommissaris van gedachten te wisselen over het proces na 2015. De fundamentele discussies die het assesment aan de orde stelt over bijv. verdeling verantwoordelijkheden en financieringsstructuur kunnen dan aan de orde worden gesteld.

Het assesment laat ook duidelijk zien hoe complex de opgave is die in het regioproces (onder trekkerschap en dus verantwoordelijkheid van de provincies!) moet worden getackeld. Dat rechtvaardigt dat programma-bureau/rijk/kennisinstituten zich meer gaan toeleggen op het ondersteunen van en participeren het regioproces; dit gaat dat nog steeds moeizaam. Kennis moet naar de regio toekomen.

2. Reactie Waterschap Peel en Maasvallei

ARCHIEF
Corsa-nr. 2012.18321
Project
i.a.a. T. Gresel, A. van Hal

uw kenmerk: Water Governance Centre
uw brief van: Leertafel WGC
De heer Y Deelstra
ons kenmerk: 2012.18321 Postbus 93218
datum: 4 september 2012 2509 AE DEN HAAG
verzonden: 10 SEP 2012
onderwerp: Assessment governance capacity Veiligheidsvraagstuk Maas

Geachte heer Deelstra,

Via de heer L. Verheijen, plaatsvervangend voorzitter van de Stuurgroep Delta Maas, ontvingen wij een concept van de notitie;

"Resultaten assessment governance capacity Veiligheidsvraagstuk Maas".

Deze notitie, d.d. 20 augustus 2012, is opgesteld door het Water Governance Center (WGC).

Het verzoek van de heer Verheijen was om aan te geven:

- In hoeverre herkent het waterschap zich in de bevindingen?
- Wat voor inzichten geeft deze assessment waar het waterschap iets aan heeft?
- Wat moet er versterkt worden in de assessment?

Voordat we verder op de inhoud ingaan willen wij onze waardering uitspreken voor de notitie die een gedegen indruk geeft van de uitgevoerde analyse van het bestuurlijk krachtenveld waarin het Deltaprogramma zich afspeelt.

De complexiteit van de materie is mede oorzaak aan het feit dat de notitie niet gemakkelijk te lezen is. Het verdient aanbeveling om dit te verbeteren.

Tevens zouden wij het op prijs stellen als de reacties die u op dit concept ontvangt, als bijlagen aan de assessment worden toegevoegd. Het zal helpen in het proces om wederzijds elkaars belangen en belevingen beter te leren kennen en hiervoor begrip te krijgen.

Ad a. Herkenning bevindingen.

De bevindingen in de notitie zijn herkenbaar en stemmen voor het overgrote deel overeen met datgene dat waterschap Peel en Maasvallei bestuurlijk maar ook ambtelijk ervaart bij het proces rondom het Deltaprogramma in het algemeen en meer specifiek binnen het programma Delta Maas. Wij herkennen ons echter niet in de constatering van het WGC dat waterschappen er belang bij zouden hebben om het tempo van het deltaprogramma te vertragen. Het tegendeel is waar. Waterschap Peel en Maasvallei heeft een zeer grote lopende opgave om de waterkeringen zo snel mogelijk aan het huidige veiligheidsniveau van de waterwet te laten voldoen.

Drie Decembersingel 46
5921 AC Venlo

Postbus 3390
5902 RJ Venlo

T 077 - 38 91 111
F 077 - 38 73 605

E info@wpm.nl
I www.wpm.nl
KVK Limburg nr. 14129820

Breng een bezoek aan ons Waterpaviljoen op de Floriade.

De route voor dit proces is uitgestippeld en gezien de grote tekorten in het huidige veiligheidsniveau t.o.v. het wettelijke vereiste, kunnen wij ons hierbij geen vertraging/uitstel veroorloven.

Het is echter zeer wenselijk voor het waterschap om zicht te krijgen, via het Deltaprogramma, op de ontwikkelingen voor de lange termijn. Hierdoor kunnen wij, waar mogelijk binnen de vastgelegde kaders, op de lange termijn opgave anticiperen.

De constatering van het VGC dat, "waterschapsbestuurders het acceptabel zouden achten dat in economisch minder belangrijke plaatsen de dijken minder of niet te versterken zouden moeten worden", herkennen wij niet.

Voor de dijkringen in het beheergebied van waterschap Peel en Maasvallei geldt in het algemeen het zelfde als in het hele rivierengebied. Namelijk dat op basis van de Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) van Deltares, uitgevoerd in het kader van het Deltaprogramma, juist en een normverhoging verantwoord is.

Ad b. Inzichten waar het waterschap iets aan heeft.

De sterkte/zwakte analyse is overzichtelijk. Een sterke landelijke regie met tijdige richtinggevende besluitvorming, over de diverse deelprogramma's van het Deltaprogramma, is noodzakelijk en een kerngegeven voor succes.

De uitdaging op regionaal niveau is om elkaar op te zoeken en onduidelijke factoren te benoemen en keuzes te maken. Het voorstel van een Maaspact dat doorgroeit tot een bestuursovereenkomst is een realistische weg.

Er moeten garanties zijn om de nog te maken afspraken duurzaam hard te laten zijn. De waterveiligheid opgave die voor ons ligt is namelijk van een ongekende tijdsperiode in bestuurlijk Nederland.

Ad c. Wat moet er nog versterkt worden.

De notitie geeft talrijke uitdagingen aan die een onorthodoxe werkwijze voor de verantwoordelijke overheden met zich meebrengt. Op tal van plaatsen zitten afbreukrisico's. Het is naar onze mening wenselijk deze te onderkennen, maatregelen te benoemen om deze risico's te beheersen en dat op het proces, bijvoorbeeld de stuurgroep Delta Maas hiertoe gemandateerd, een strakke regie wordt gevoerd.

Daarnaast is het aan te raden dat er een exit-strategie, te gebruiken bij falen van de voorgestelde aanpak, wordt ontwikkeld. Uiteraard hopen wij dat deze laatste strategie niet nodig zal zijn.

Ik ga er vanuit dat Waterschap Peel en Maasvallei u met deze reactie een extra impuls geeft tot het verder vervolmaken van de notitie en zien met belangstelling uit naar het eindproduct.

Namens het bestuur van waterschap Peel en Maasvallei wil ik u hartelijk danken voor deze gedegen analyse en de inzichten die het ons oplevert.

Drie DecemBERSingel 46
5921 AC Venlo

Postbus 3390
5902 RJ Venlo

T 077 - 39 91 111
F 077 - 39 73 605

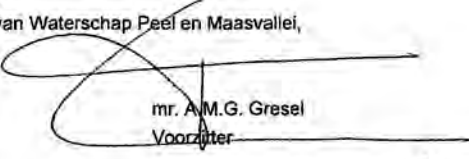
E info@wpm.nl
I www.wpm.nl
KvK Limburg nr. 14129820

Breng een bezoek aan ons Waterpaviljoen op de Floriade.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Arjan van Hal, via (077) 38 91 234 of stuur een e-mail naar arjan.v.hal@wpm.nl

Met vriendelijke groet,
het dagelijks bestuur van Waterschap Peel en Maasvallei,

mr. W.J.M. Evers
Secretaris

mr. A.M.G. Gresel
Voorzitter

Drie Decembersingel 46
5921 AC Venlo

Postbus 3390
5902 RJ Venlo

T 077 - 38 91 111
F 077 - 38 73 805

E info@wpm.nl
I www.wpm.nl
KvK Limburg nr. 14129820

Breng een bezoek aan ons Waterpaviljoen op de Floriade.

Informatie:

Water Governance Centre (WGC)

Bezoekadres:

Koningskade 40, 2596 AA Den Haag

Postadres:

Postbus 93218, 2509 AE Den Haag

Telefoon: +31 (0)70 260 00 57

info@watergovernance.nl

www.watergovernancecentre.nl